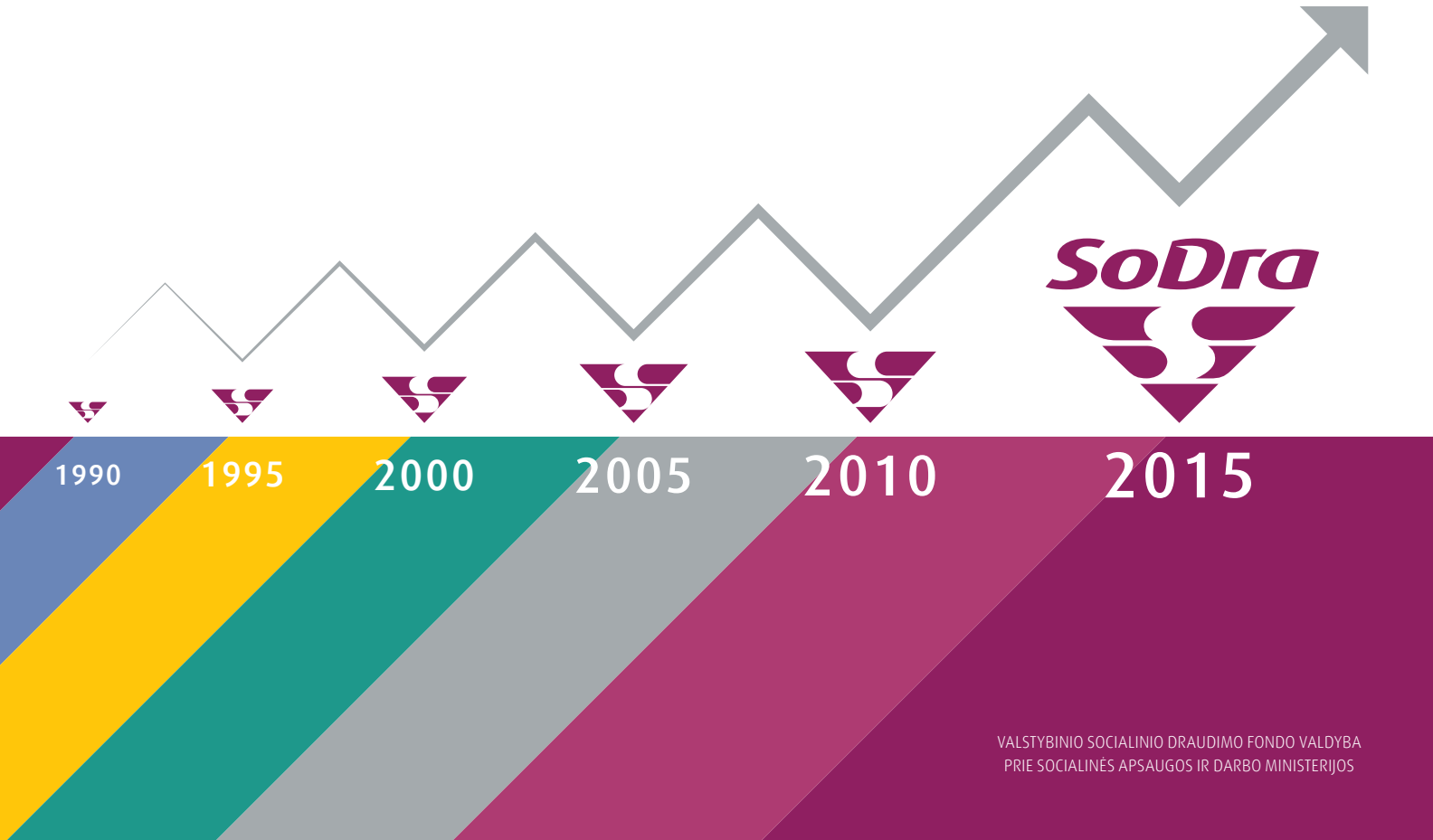

Jau 25 metai kartu!

Turinys

• M. Sinkevičius: „Sodros“ kūrėjai nuveikė didžiulį darbą	3
• Apie praeitį ir ateitį	6
• Nuo pirmųjų žingsnių iki stabilaus darbo	13
• „Sodros“ teritorinių skyrių direktoriai: ateitį kuriame šiandien	19
• Visuomenės pasitikėjimas „Sodra“	27
• Kaip keitėsi visuomenės pasitikėjimas „Sodra“	28
• „Sodra“ ir socialinio draudimo aktualijos žurnalistų akimis	29
• Ką klientai mano apie „Sodrą“	31

„Sodros“ 25 metų sukaktis sutampa su valstybės savarankiškumo sukaktimi. Savarankiška socialinio draudimo sistema per ketvirtį amžiaus tapo tvirtu pamatu, saugančiu žmogų socialinės rizikos atvejais.

Nuo veiklos pradžios atlikta daug darbų – sukurti teisiniai socialinio draudimo pagrindai, sukurtos ir įdiegtos informacinės sistemos, suformuoti draudėjų, apdraustųjų, pensijų gavėjų registrai, kasdien renkamos įmokos, skiriamos pensijos, pašalpos, kompensacijos, konsultuojami klientai. Per šį laikotarpį „Sodra“ pelnė didžiulį pasitikėjimą: šiandien įstaiga pasitiki 55 procentai šalies gyventojų.

Šiame jubiliejiniame leidinyje apžvelgiama įstaigos raida, pateikiamos esamų ir buvusių vadovų, darbuotojų, nepriklausomų ekspertų įžvalgos apie jos kūrimą ir ateities perspektyvas.

Dėkojame visiems, kurie prisidėjo išleidžiant šį leidinį.

M. Sinkevičius: „Sodros“ kūrėjai nuveikė didžiulį darbą

Mindaugas Sinkevičius,

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorius

Kada, kokių reikalų pirmą kartą susidūrėte su „Sodra“, koks tada įspūdis susidarė apie instituciją ir socialinio draudimo sistemą? Kaip įspūdis pasikeitė po kelių vadovavimo metų?

Prieš ateidamas dirbti čia vadovavau įmonei. Prisimenu, finansininkė vis sakydavo: būtinai reikia sumokėti, „Sodrai“. Jei tik nesumokėsime, nurašys iš sąskaitos pinigus. Ir tada maniau, ir dabar galvoju, kad jeigu vykdai komercinę veiklą, turi žaisti pagal visiemis galiojančias taisykles.

Mindaugas Sinkevičius

Taigi, įspūdis dėl įmokų visiškai nepasikeitė. Juk jei nebūtų mokamos įmokos, nebūtų iš ko mokėti ir išmokų. Dėl to esu įsitikinęs, kad valstybinis socialinis draudimas ir tokia institucija, kaip „Sodra“, valstybei yra reikalinga.

Anksčiau, prieš įsidarbindamas „Sodroje“, daug nesigilinau į šią sritį. Tačiau dabar manau, kad kartais institucija sulaukia visiškai nepelnytų kritikos, vien dėlto, kad turime palyginti sudėtingus įstatymus, ne visada nuosekliai keičiamas išmokas ir įmokas.

Jeigu jums būtų patikėta vadovauti institucijai bet kuriais ankstesniais metais, ką būtumėte darę kitaip?

Kažin ar pradžioje buvo galima padaryti ką nors kitaip. Tuomet reikėjo viską nuo nulio pradėti, o aš atėjau dirbti į jau funkcionuojančią organizaciją.

Gali joje kažkas patikti, gali nepatikti. Bet prisiminkime, kad pradžioje net įmokų niekas nerinko, o, pavyzdžiui, pensijas skaičiavo profesinės sąjungos.

Nežinau, kaip būtų sekęsi man, bet tuometiniai darbuotojai, kurių nemažai dirba iki šiol, atliko didžiulį darbą neturėdami nei kompiuterių, nei jokių kitų šiuolaikinių technologijų, nei aiškių įstatymų, darė, kaip jiems atrodė geriausiai ir labai daug kas pavyko. Dėl to visiems tiems darbuotojams didžiulė pagalba.

Žvelgiant iš laiko perspektyvos, manyčiau, tiek pats socialinio draudimo modelis, tiek administravimo įstaigų sistema tuo metu pasirinkta tinkamiausia.

Nemažai esate bendravęs su užsienio šalių kolegomis. Kuo mūsų sistema pranašesnė ir kur turėtų pasitempti lyginant su kitų šalių panašiomis sistemomis?

Kaimyninių šalių institucijos skiriasi nuo mūsų. Pavyzdžiui, Latvijoje ir Estijoje jos veikia kaip agentūros – jos išmoka socialinio draudimo išmokas, tačiau nerenka atitinkamų įmokų. Galbūt panašiausia į mūsų – atitinkama Lenkijos institucija ZUS. Tačiau ir ji turi kai kurių esminių skirtumų – pavyzdžiui, skirtingai nei „Sodra“ ji gyventojams nustato darbingumo lygį.

Manau tai, kad atsakome už įmokų surinkimą, yra atsakomybė, bet ir tam tikras mūsų pranašumas. Palyginti su kaimyninėmis šalimis socialinio draudimo įmokų surenkamumas yra didesnis.

Jei kalbėtume apie išmokas, tai kaimyninėse šalyse jos panašios, tačiau labiau priklauso nuo sumokėtų įmokų. Tarkime, daugelyje šalių kaip ir Lietuvoje yra senatvės ar netekto darbingumo pensija. Tačiau pas mus didesnę dalį visos pensijos sudaro visiems vienoda bazinė pensija. Užsienyje, tokia fiksuota dalis yra mažesnė, o didesnę dalį sudaro nuo mokėtų įmokų priklausanti dalis.

Daugelyje kaimyninių šalių yra įtvirtintos aiškos pensijų indeksavimo taisyklės – jos automatiškai keičiamos atsižvelgiant į fiksuojamą infliaciją arba vidutinio atlyginimo pokyčius ir nepriklauso nuo politikų sprendimų.

Manychiau, jeigu prieš krizę būtume turėję tokias indeksavimo taisykles, tai dabar tokio lygio „Sodros“ skolos neturėtume. Galbūt pensijos nebūtų taip greitai išaugę vienu metu, tačiau jų ir nebūtų reikėję taip drastiškai mažinti ir po to kompensuoti.

Beje, palyginti su kaimyninėmis šalimis, mūsų elektroninės paslaugos tikrai yra gerai išplėtos. Pavyzdžiui, elektroninę elektroninių pažymėjimų sistemą turime bene vieninteliai aplinkinėse šalyse. Ji visiškai pasiteisino ir tie patys lenkai, latviai ar moldavai bando savo šalyse įdiegti kažką panašaus.

Kaip manote, kokia mūsų sistema bus po 25 metų?

Kalbant apie institucijos permainas, tai, manau, kad ilgainiui visų mokesčių ir įmokų administravimas bus perduotas vienai institucijai. Galbūt tai bus ir vieningas visos ES administratorius. Panašiai vienoje įstaigoje žmogus turėtų gauti ir visas valstybės paslaugas – nesvarbu ar tai būtų pensija, pašalpa, kompensacija už būsto šildymą, ar kokia kita išmoka.

Socialinio draudimo srityje, manau, visiems pensinio amžiaus gyventojams valstybė ateityje užtikrins vienodo dydžio bazinę pensiją ir kintanti dalis, priklausanti nuo

įmokų, nebus labai ženkli. Likusi pensijos dalis priklausys nuo to, kiek kiekvienas sukaupsime atsidėsime. Išlaikyti tokią sistemą, kokia yra dabar, bus itin sudėtinga. Gimstamumas vis mažėja, o gyvenimo trukmė vis ilgėja, taigi, vis didesniai skaičiai gyventojų ilgiau tektų mokėti senatvės pensijas.

Ko palinkėtumėte socialinio draudimo sistemos darbuotojams?

Naudodamasis proga, nuoširdžiai dėkoju visiems esamiems ir buvusiems „Sodros“ darbuotojams už didžiulį darbą, kurį pavyko nuveikti per tuos 25 metus. Taip pat linkiu, kad kiekvienas didžiutęsi, džiaugtęsi šia prasminga profesija ir darbu šioje srityje. Kai darbuotojai patenkinti, tai ir klientai patenkinti, dėl to didėja pasitikėjimas institucija, visa socialinio draudimo sistema ir pačia valstybe.

Apie praeitį ir ateitį

Išvalgomis apie socialinio draudimo praeitį ir ateities perspektyvas sutiko pasidalinti šios srities mokslininkai ir ekspertai: Raimondas Kuodis, Romas Lazutka, Kaetana Leontjeva ir Teodoras Medaiskis.

Dr. Raimondas Kuodis,

Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojas

Kaip manote, kokie buvo didžiausi pasiekimai ir klaidos kuriant šalies valstybinio socialinio draudimo sistemą per pastaruosius 25 metus?

Manau, didžiausias pasiekimas yra pačios sistemos sukūrimas. Juk ne visi linkę pripažinti jos naudą – kartais argumentuojama, kad ji į antrą planą išstumia šeimą, dėl jos vis mažiau reikia vaikų norint išlaikyti kitus šeimos narius, dėl to kyla demografinių problemų. Tačiau atmetus tokius kraštutinius labiau liberalių politikų požiūrius, reikia pripažinti, kad panašią socialinio draudimo sistemą įdiegusios šalys smarkiai sumažino pagyvenusių žmonių skurdą, socialinę atskirtį. Taigi, turėti tokią sistemą yra teigiamas dalykas.

Tačiau Lietuvos socialinė parama, apimanti tiek socialinio draudimo išmokas, tiek socialines pašalpas, yra palyginti skurdi. To priežastis, su kuria politikai niekaip nesusitvarko,

yra vienas mažiausių ES mokesčių įplaukų santykis su bendruoju vidaus produktu. Dėl to ir pensijos mažos, nes joms skiriame beveik du kartus mažiau procentų BVP, palyginti su ES vidurkiu. Kartais politikai įstatymais kiek padidina mažiausias pensijas, bet didesnės lieka panašios. Dėl to skirtumas tarp jų mažėja, ir paskatų dalyvauti tokioje sistemoje gyventojams vis mažiau, o „Sodros“ įmoka paverčiama dar vienu pajamų mokesčiu.

Deja, kai kurie politikai per tuos metus nemažai prisidėjo prie socialinio draudimo sistemos skandinimo, užkraudami socialinio draudimo fondui krizės stabilizavimo našta, versdami lėšų socialinio draudimo išmokoms skolinis iš valstybės biudžeto. O didelė skola žmonėms kelia abejonių, ar sistema gyvuos toliau. Politikai ir dabar skandina sistemą iš esmės jos nereformuodami.

Ką jūsų nuomone, reikėtų keisti, kad sistema būtų geresnė, patrauklesnė, teisingesnė?

Svarbiausia būtų sukurti paskatas, kad žmonės norėtų dalyvauti valstybinio socialinio draudimo sistemoje. Pavyzdžiui, tai galėtų būti virtualios asmeninės sąskaitos, kuriose mokėdamas įmokas gyventojas matytų, kiek sukaupė taškų ir kokio dydžio išmokas už juos gaus. Kitas siūlymas būtų visos įmokos skaidrus perkėlimas nuo darbdavio ant darbuotojo, kuris turėtų sumažinti norą imti „vokelius“. Taip pat tikslinga būtų bazinės pensijos mokėjimą perkelti į valstybės biudžetą.

Ta pensijų sistemos reforma, kai buvo sukurta antroji pensijų

kaupimo pakopa, buvo iš esmės naudinga tik finansų institucijoms ir daugiau uždirbantiems, kaip būdas iš dalies apeiti „Sodros“ įmokų „lubų“ problemą. Tačiau pats pakopų kūrimas neišsprendžia pagrindinės – demografijos problemos. Jei spręstų, galėtume turėti jų kuo daugiau...

Privačiai sukauptas būsimų pensininkų finansinis turtas nėra duona, jo nesuvalgysi. Jo vertė priklausys nuo to, kiek už jį bus galima nupirkti prekių ir paslaugų. Net ir augant darbo našumui, mažesnis dirbančiųjų skaičius nesukurs daugiau prekių ir paslaugų. Dėl jų konkuruos vis didesnis pensininkų skaičius, vadinasi, jie pabrangs ir už antroje pakopoje sukauptus pinigus jų bus galima nusipirkti vis mažiau.

Fonduose sukaupto turto diversifikacija taip pat ne išeitis. Net jei kiaušiniai bus ne viename krepšyje, o dviejuose, jie vargiai liks sveiki, jei kopdamas į demografijos kalną griūsi. Investavimas į panašios ar net blogesnės demografijos šalis (Europa, Japonija, Kinija ir pan.) nėra diversifikavimas.

Taigi, antroji pakopa – tai vilties triumfas proto atžvilgiu. Įvedus ją buvo tik parduota iliuzija, kad pensijos padidės. Realiai jokios sistemos reformos nebuvo ir tai ima gręsti jos dezintegracija.

Kaip manote, ar kas pasikeis per kitus 25 metus?

Nors esame ne kartą nudegę, nereikia nustoti tikėti, kad ji iš esmės bus pakeista. Minėtos problemos kaupėsi ilgai, o kuo jos ilgiau kaupiasi,

Dr. Raimondas Kuodis

tuo politikams sunkiau jas spręsti. Taip jas vieni kitiems mėto kaip kamuolį ir nepriima reikalingų sprendimų. O tai, mano nuomone, nepilietiškas, antivalstybinis požiūris, kuriuo serga daugelis politikų.

Tačiau anksčiau ar vėliau ateina toks momentas, kai negali nespręsti struktūrinių problemų. Nenustoju tikėti, kad pas mus irgi ateis žmonės, kurie turės valią ir reikalingos reformos bus įgyvendintos.

Dr. Romas Lazuka,

Vilniaus Universiteto Filosofijos fakulteto Socialinio darbo katedros profesorius

Kaip manote, kokie buvo svarbiausi pasiekimai, iššūkiai ar problemos kuriant valstybinio socialinio draudimo sistemą per tuos 25 metus?

Svarbiausias pasiekimas, kad nepaisant daugiametės kritikos ir kėsimosi išardyti, socialinis draudimas Lietuvoje veikia. Ir veikia gana gerai. Aprėpta didžioji dauguma gyventojų, jie gauna apsaugą visų tradicinių socialinių rizikų atvejais.

Pagrindiniai iššūkiai buvo išsaugoti socialinį draudimą autonomišką nuo likusios, valstybės biudžeto viešųjų finansų sistemos ir nenusiurbti dar daugiau lėšų į privačią pensijų sistemą.

Didelis pasiekimas ir sistemos administravimo sutvarkymas, gana ankstyva kompiuterizacija, geras klientų aptarnavimas.

Jeigu būtumėte turėjęs visas reikiamas galias, ką ir kodėl būtumėte pakeitęs bet kuriais iš tų 25 metų?

Socialinio draudimo pripažinimas visuomenėje yra neblogas, bet turėtų būti puikus. Žmonės turėtų laikyti jį savu ir didžiuotis, kad savo įmokomis yra susikūrę neblogą apsaugos sistemą. Savarankiškai dirbančių žmonių socialinis draudimas tebėra problema. Ne visi savarankiškai dirbantys asmenys į jį pakankamai įtraukti.

Dr. Romas Lazutka

Kaip manote, kokie svarbiausi pokyčiai sistemos laukia per ateinančius 25 metus?

Kaip ir iki šiol dauguma socialinio draudimo problemų yra už šios sistemos ribų – pačioje visuomenėje. Tai įstatymų nesilaikymas, įmokų mokėjimo vengimas, ekonomikos nestabilumas, nepalankūs demografiniai pokyčiai, nepakankamas socialinio draudimo naudos supratimas ir net sąmoningas menkinimas. Reikėtų pažangos šiose srityse.

Gal tik išskyrus demografiją, pastarųjų 25 metų sistemos raida vyko teigiama linkme. Neabejoju, kad ji tęsis, nes visuomenėje vis daugiau supratimo, kad socialinio draudimo niekuo geresniu nepakeisi.

Radikalūs kritikai tampa juokingi. Kaip tik atėjo geras laikas tobulinti sistemos detales. Veikiausiai tai ir bus daroma ateinančius 25 m.

Kaetana Leontjeva,

Lietuvos laisvosios rinkos instituto vyresnioji ekspertė

Kada pirmą kartą rimčiau pradėjote domėtis Lietuvos valstybinio socialinio draudimo sistema? Ar (kaip) nuo to laiko pasikeitė jūsų požiūris į ją?

Lietuvos laisvosios rinkos institutas jau ketvirtį amžiaus stebi ir teikia siūlymus Lietuvos ekonominei politikai. Kadangi valstybinis socialinis draudimas sudaro reikšmingą Lietuvos

žmonių gyvenimo dalį, teikia jiems finansinį aprūpinimą, instituto ekspertai pradėjo tirti šią sritį maždaug prieš du dešimtmečius.

Jau tuomet kaip esminį valstybinio socialinio draudimo sistemos trūkumą įvardinome tai, kad jis paremtas persikirstymu, o ne kaupimu. Kadangi lėšos yra išmokamos vos jas surinkus, tokia sistema nėra tvari – ji yra pažeidžiama esant nepalankiai demografiniai ar ekonominei situacijai, nepamatuotiems politiniams sprendimams.

Laikui bėgant, ši įžvalga buvo patvirtinta – dabartinė valstybinio socialinio draudimo sistemos skola, deficitiniai biudžetai nėra atsitiktinumas, tai yra nepalankios ekonominės situacijos ir nepamatuotų politinių sprendimų pasekmė. O juk ateityje laukia dar ir rimtas demografinis iššūkis.

Dažnai jūsų komentaruose tiesiogiai ar netiesiogiai pasigirsta mintis, kad dabartinę socialinio draudimo sistemą reikia naikinti. Tačiau net liberalizmo klasikai, kurių idėjomis remiatės, pripažįsta, kad valstybė turėtų padėti į bėdą patekusiems asmenims. Kaip manote, kokia turėtų būti ta minimali valstybės garantuojama socialinė apsauga ir kokiomis lėšomis ji turėtų būti finansuojama?

Mums gaila, kad esamos sistemos rėmuose žmogus tampa priklausomas nuo politikų, kad į senatvę žvelgiama kaip į bėdą. Niekas nesiginčija, kad į bėdą patekusiam žmogui reikia padėti – tačiau senatvė, kaip ir kiti gyvenimo tarpsniai

nėra bėda, tai yra visiškai natūralus žmogaus gyvenimo etapas. Senatvėje žmogus turėtų džiaugtis savo viso gyvenimo, darbo vaisiais, tačiau dabartinėje sistemoje iš jo atimtas savarankiškumas – jam sakoma, kada išeiti į pensiją, jo pensija priklauso nuo abstrakčios pensijų formulės, o ne tiesiogiai nuo to, kiek įmokų jis per visą gyvenimą sumokėjo.

Rūpinimasis bėdoje esančiais žmonėmis reikštų rūpinimąsi tais, kas per gyvenimą nesusitaupe lėšų, kas neturi artimųjų, kurie galėtų juo pasirūpinti. Laisvesnėje sistemoje, kurią mes siūlome, didesnį vaidmenį vaidintų ne tik šeima, bet ir savanoriškos asociacijos, labdaros organizacijos, kurių veiklai erdvės šiandien yra nedaug.

Kokia, jūsų nuomone, Lietuvos valstybinio socialinio draudimo sistema bus po 25 metų?

Mąstant apie valstybinio socialinio draudimo ateitį, naudinga pažvelgti į šios sistemos istorinę perspektyvą. Sukurta prieš kiek daugiau nei 120 metų, per šį laikotarpį valstybinio socialinio draudimo sistema nuolat brango ir tapo pagrindiniu pajamų šaltiniu vis didesiam skaičiui gyventojų.

Jeigu pirmojoje Bismarko sukurtoje pensijų sistemoje įmokos sudarė mažiau nei 6 proc., o pensinis amžius – 70 metus (kai tikėtina vyrų gyvenimo trukmė siekė apie 37 m.), tai per daugiau nei šimtmetį prieita iki to, kad įmokos sudaro trečdali atlyginimo, o pensijomis išlaikoma daugiau nei ketvirtadalis šalies gyventojų.

Kaetana Leontjeva

Gyventojų skaičiui mažėjant, tokia padėtis tampa vis mažiau tvari – klimpstama į skolas, yra grėsmė, kad įmokos ir toliau bus didinamos. Užuoat aprūpinusi žmonėms saugią senatvę, kaip kad yra žadama, valstybinio socialinio draudimo sistema sukuria dar ir naujų bėdų, kurias spręsti ateityje taps vis sudėtingiau. Didelį nerimą kelia ir kartų supriešinimas, kuris yra neišvengiamas esamos sistemos rėmuose, kur iš dirbančiųjų paimama ir duodama tiems, kas nedirba.

Tokiame kontekste nėra daug priežasčių būti optimistais. Būtent todėl ir siekiame priminti šalies gyventojams ir politikams, kad apsirūpinimas senatvėje visų pirma turėtų būti kiekvieno žmogaus pareiga, o valstybė turėtų neatimti iš žmonių galimybes rūpintis savimi.

Žinodama, kad šie iššūkiai jums artimi, linkiu drauge siekti, kad mūsų žmonės senatvėje jaustųsi ne bėdon patekę, bet būtų laisvi ir orūs laisvos Lietuvos piliečiai.

Dr. Teodoras Medaiskis,

Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto Kiekybinių metodų ir modeliavimo katedros docentas

Kaip manote, kokie buvo svarbiausi pasiekimai, iššūkiai ar problemos kuriant socialinio draudimo sistemą per tuos 25 metus?

Svarbiausias pasiekimas – tai, kad buvo sukurta savarankiška, pakankamai darniai iki šiol veikianti socialinio draudimo

sistema, analogiška tokioms, kurias turi Europos Sąjungos šalys. Kurdami tokią sistemą, susidūrėme su gausybe iššūkių – senosios sistemos inercija, kuri, beje, tebeveikia dar ir dabar, nepakankamomis šalies ekonomikos galimybėmis užtikrinti norimą socialinės apsaugos lygį, taip pat ir su savo pačių ribota patirtimi bei žiniomis.

Jūs nemažai prisidėjote prie kai kurių įstatymų atsiradimo, jų tobulinimo. Kokiu darbu ar pasiekimu labiausiai džiaugiatės?

Buvau darbo grupių, rengusių socialinio draudimo reformą (1991), o vėliau – pirmąją pensijų reformą, t.y. faktiškai pirmąją nepriklausomos Lietuvos pensijų sistemą (1994) vadovas. Negalėčiau pasakyti, kad viską padarėme tobulai, bet manau, kad tada suformuluoti pamatiniai principai pasiteisino. Jie buvo toliau tobulinami, kartais ir gadinami, bet ne iš esmės keičiami. Tai ir laikau svarbiausiu savo darbu. Būčiau juo patenkintas labiau, jei tada mes visi, kas dirbome prie projektų, būtume mokėję ir žinoję tiek, kiek išmokome ir žinome dabar. Tačiau džiaugiuosi, kad įgytą patirtį ir žinias per visus 25 metus bent kartais galėjau pritaikyti, aktyviai dalyvaudamas socialinio draudimo plėtos procese.

Jeigu būtumėte turėjęs visas reikiamas galias, ką ir kodėl būtumėte pakeitęs bet kuriais iš tų 25 metų?

Kaip sakiau, pačioje pradžioje suformuluotus pamatinius principus laikau teisingais ir pasiteisinusiais, todėl pakeitimus matyčiau tik įvairiose detalėse, kurios kitąkart ne mažiau

svarbios už pačius principus. Ne veltui sakoma, kad „velnias slypi detalėse“.

Kurdami sistemą, visokias „valstybines“ pensijas įsivaizdavome kaip paveldėtą laikiną priemonę, turėsiančią gana greitai išnykti ir užleisti vietą universaliam visiems gyventojams vienodam socialiniam draudimui, pildomam profesinių ar kaupiamųjų pensijų sistema. Deja, per 25 metus ne tik nepavyko atsikratyti „lygesnių už kitus“, bet dargi atsirado ir naujos privilegijuotųjų grupės.

Ne kartą sakiau ir galiu tik pakartoti, kad visos pensijos mokėjimas dirbančiam ir gerai uždirbančiam pensininkui prieštarauja pačiai socialinio draudimo pensijos esmei. Pensijos paskirtis – suteikti pajamas tam, kas dėl senatvės ar negalios praranda darbo pajamas. Kodėl kokį 1000 eurų ar daugiau uždirbančiam senjorui iš dirbančių žmonių (arba iš tų, kurie gyvena tik iš pensijos) kišenės pridedame dar kokius 400? Puiku, kai vyresnis žmogus gali dirbti ir užsidirbti, o dėl to padidėjusią pensiją tegu gauna vėliau, kai nebedirbs.

Niekaip negaliu sutikti ir su tais nesibaigiančiais tariamai padarytų skriaudų „kompensavimais“. Vieno kompensavimo nebaigę, jau turime daryti kitą, ir taip be galo. Krizės metu pensijos buvo sumažintos mažiau, negu krito dirbančiųjų atlyginimai. Dirbančiųjų atžvilgiu pensininkų padėtis tik pagerėjo, o ne pablogėjo. Jų skurdo rizikos lygis sumažėjo dvigubai. Už tai dirbantieji dar turės per mokesčius sumokėti valstybės skolas, paimtas toms pensijoms mokėti. Tai kodėl jie turi dar kažką ir kompensuoti, kai jiems patiems praradimų

nieks nekompensuos, o tik reikalaus sumokėti valstybės skolas?

Ir dar. Manau, nepriimtina padėtis susidariusi su vadinama „Sodros“ skola, viršijančia metinį biudžetą. Priimdami sprendimus dėl išmokų, politikai buvo ir yra informuojami, kad socialinio draudimo įmokų nepakaks jų sprendimams (ar sprendimų nebuvimui) įgyvendinti. Tokiu atveju socialinio draudimo įstatymo 20 str. numato, kad „Sodrai“ skiriami (o ne skolinami) Valstybės biudžeto asignavimai. Todėl „Sodros“ „skola“ iš tikrųjų neteisėta, o dar labiau neteisėtos už ją skaičiuojamos palūkanos. Reikia kuo greičiau pripažinti tą skolą valstybės skolos dalimi, o toliau kur kas apdairiau elgtis, kad būtų išvengta deficitinio socialinio draudimo biudžeto.

Kaip manote, kokie svarbiausi pokyčiai sistemos laukia per ateinančius 25 metus?

Netikiu apokaliptinėmis prognozėmis apie socialinio draudimo žlugimą senėjančios visuomenės sąlygomis. Senėjimas yra rimtas iššūkis abiems – ir einamojo, ir kaupiamojo pensijų finansavimo sistemoms. Jos abi, veikdamos kartu, su tuo iššūkiu ir turėtų susidoroti. Tiesiog kaupiamoji sistema ilgainiui įgaus planuotą svorį ir abi sistemos skirtingais mechanizmais užtikrins ateities pensininkų gerovę, o socialinis draudimas – ir kitų apdraustųjų gerovę.

Manau, kad pagaliau pavyks dalį socialinio draudimo pensijų finansavimo perkelti nuo darbo apmokestinimo, kaip yra dabar, į bendruosius mokesčius, tuo sumažinant mokestinį krūvį, tenkantį darbo jėgai ir sudarant geresnes sąlygas darbo vietų kūrimui.

Turėtume sukurti ir griežtesnį išmokų indeksavimo mechanizmą, pakeisiantį dabartinius ad hoc indeksavimo sprendimus ir užtikrinsiantį finansinį socialinio draudimo sistemos tvarumą bei išmokų adekvatumą.

Dr. Teodoras Medaiskis

Nuo pirmųjų žingsnių iki stabilaus darbo

Per ketvirtį amžiaus prie „Sodros“ vairo buvo 9 vadovai, kai kurie – net po keletą kartų. Sveikindami įstaigą jubiliejaus proga penki iš jų – Vincas Kunca, Aidas Pikiotas, Dalius Prevelis, Česlava Zabulėnienė ir Mindaugas Mikaila – prisiminė iššūkius, su kuriais teko susidurti vadovavimo laikotarpiais.

Vincas Kunca,

Valstybinio socialinio draudimo fondo Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyriaus direktorius, Fondo valdybos darbuotojų profsąjungos pirmininkas
Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorius 1994 - 2000 m.

Prisipažinsiu, jog tokia proga pirmiausia užlieja prisiminimų srautas. Taip jau susiklostė, kad dar iki nepriklausomybės atkūrimo teko aktyviai dalyvauti modeliuojant būsimą socialinio draudimo sistemą Lietuvoje. Kaip žinome, vos po keturių dienų po Kovo 11-osios buvo įsteigta Vyriausioji

valstybinio socialinio draudimo valdyba, kurios pirmuoju direktoriumi buvo paskirtas Evaldas Kliučinskas. Būtent jis pakvietė mane į „Sodrą“. Jis gi ir sudėliojo pavadinimą „Sodra“ iš žodžių „socialinis draudimas“.

Iš pradžių dirbau teisės skyriaus viršininku, vėliau direktoriaus pavaduotoju, nuo 1994 m. tuometinė Valstybinio socialinio draudimo taryba man patikėjo direktoriaus pareigas.

Klausiate, kokias veiklos sritis laikiau prioritetinėmis. Prisimenu, vos ne pirmą dieną tapus direktoriumi, man ant stalo buvo padėtas būsimo pastato maketas kartu su parengtu statybos projektu (dabar – Vilniaus skyriaus administracinis pastatas Karoliniškių rajone). Taigi, reikėjo apsispręsti. Trūko lėšų, vėlavo pensijų mokėjimas. Supratome, kad tai sukels neigiamą vertinimą visuomenėje. Ryžomės, nes supratome, kad, neturėdami materialinės bazės, negalėsime teikti kokybiškų paslaugų. Administraciniai pastatai Šiauliuose, Panevėžyje, Mažeikiuose ir tose pačiose sostinės Karoliniškėse – tai buvo daug pastangų reikalavęs rezultatas. Paraleliai buvo kuriama teisėnė bazė. Įstatymų ir kitų teisės aktų gausa, kuriuos reikėjo įgyvendinti per trumpą laiką, nebuvo įmanoma be informacinių technologijų. Tai ir buvo tie svarbiausi darbai, kuriuos teko atlikti kaip „Sodros“ vadovui.

Pastaraisiais metais mes visi išgyvename dideles permainas. Kaip žinome, buvo įgyvendinta sistemos administravimo reorganizacija, nuolat keičiasi procesai ir procedūros. Viskas būtų gerai, jeigu visi šie pasikeitimai būtų subalansuoti su veiklos tęstinumu.

Vincas Kunca

Na, o kaip profesinės sąjungos pirmininkas turiu pastebėti, jog pasigendu žmonių aktyvumo. Elektroninėmis priemonėmis nuotoliniu būdu gaunama informacija nepakeičia asmeninių kontaktų. Gyvam bendravimui reikia organizuotų renginių, galimybių pažinti ir suprasti vieniems kitus.

Taigi, linkiu visiems įsitraukti į šią veiklą ir vadovautis principu „jei ne aš, tai kas kitas?“.

Aidas Pikiotas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorius
2000 - 2001 m.

Būtų labai malonu žinoti, kad problemos, su kuriomis prieš 15 metų susidūrė mano vadovaujama Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, jau seniai išspręstos ir užmirštos. Kasdieniu mūsų galvos skausmu tada buvo nepakankamas įmokų surinkimas, su tuo susijęs biudžeto deficito augimas, taip pat dideli skolinimosi bei pensijų aptarnavimo kaštai. Nemažai rūpesčių kėlė ir dideli skolininkų administravimo mąstai. Prie jau išvardintų problemų būtina neužmiršti ir apie tuo metu labai aktyvius įvairių politinių partijų bandymus kištis į „Sodros“ reikalus, dažnai siekiant vien tik įkaitinti ir taip jau įtemptą situaciją.

Taigi, o ką mes turime šiandien? Problemos panašios, gerokai pasikeitė tik jų mąstai bei ekonominė aplinka. Tie patys tūkstančiai „Sodros“ specialistų ir šiandien sunkiai dirba tam, kad užtikrintų sklandų pensijų bei pašalpų mokėjimą. Bent jau džiugina tai, kad per laikotarpį ženkliai pakito tiek Lietuvos visuomenės, tiek ir pačios valdžios požiūris į egzistuojančias socialinio draudimo problemas. Stengiamasi daugiau padėti ar suprasti, neapsiribojant vien tik deklaratyvia kritika.

Labai norėčiau palinkėti, kad kuo dažniau šypsotųsi mūsų gerbiami senjorai, o sunkus „Sodros“ darbuotojų darbas būtų visada tinkamai įvertintas ir gerbiamas. Su jubiliejumi Jus, gerbiami kolegos!

Aidas Pikiotas

Dalius Prevelis

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorius
2001 - 2002 m.

Savo veiklos jubiliejų švenčianti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba šiandien yra viena iš svarbiausių mūsų šalies socialinės apsaugos sistemos institucijų. Tai organizacija, kuri profesionaliai ir atsakingai rūpinasi saugia socialine aplinka ir patikimai tarnauja visuomenei ir kiekvienam mūsų šalies piliečiui.

Nuoširdžiai sveikindamas „Sodrą“ su gražia švente džiaugiuosi, kad, kartu su šauniu jos kolektyvu galėjau prisidėti prie „Sodros“ kūrimo ir tolesnio jos stiprinimo.

Mums teko dirbti ištisus sudėtingu laikotarpiu, kai visas šalies ūkis buvo skaudžiai paveiktas Rusijos krizės, kurios padarinius juto ne tik verslas, bet ir kiekvienas mūsų šalies pilietis. Jaunai Lietuvos valstybei tai buvo vienas iš sudėtingiausių laikotarpių.

Tačiau, nepaisant visų išbandymų, būtent tuo metu viso „Sodros“ kolektyvo bendromis pastangomis buvo atliktas itin reikšmingas darbas: atsikratėme net pusės milijardo litų „Sodros“ skolų naštos. Daugelis tuo metu priimtų sprendimų padėjo užtikrinti fondo veiklos tęstinumą, siekti jo sėkmingos ilgalaikės perspektyvos. Išbandymai užgrūdino kolektyvą, visi įgijome naujos patirties. Su daugeliu buvusių bendradarbių bendraujame iki šiol, prisimindami tuos įsimintinus, sudėtingus, bet kartu ir malonius metus.

Dalius Prevelis

„Sodra“ yra svarbus veiklos partneris kiekvienai mūsų valstybės institucijai ir organizacijai, taip pat ir valstybės įmonei „Regitra“, kuriai šiuo metu vadovauju. Mes itin vertiname susiformavusius artimus bendradarbiavimo ryšius, jautrų „Sodros“ dėmesį klientų poreikiams, profesionalias konsultacijas.

Jubiliejaus proga „Sodros“ kolektyvui norėtusi palinkėti pasiekti visus užsibrėžtus tikslus ir toliau likti institucija, nuoširdžiai tarnaujancia kiekvienam mūsų valstybės žmogui.

Česlava Zabulėnienė

Česlava Zabulėnienė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorė 2000 m., laikinai ėjo direktorės pareigas 2002 - 2003 bei 2009 - 2011 m.

Sunku į kelis sakinius sudėti 25 metų pojūčius. Dalyvauti šios sistemos kūrime buvo labai įdomu, nauja ir atsakinga.

Sunkiausia buvo, kad žmonės patikėtų, kad tai jų sistema, kuri palies žmogų nuo gimimo iki garbaus, garbaus amžiaus ir kad jie patys turi būti jos dalyviai. Nelengva buvo įtikinti nuolat besikeičiančius politikus, kad būtina išsaugoti šios

socialinio draudimo sistemos principus ir nepainioti jos su socialine rūpyba.

Sistemos darbuotojams ir vadovams linkiu suprasti, vertinti, tausoti vieniems kitus, būti vieningiems išlaikant klasikinius socialinio draudimo principus žmonių pasitikėjimo šia sistema vardan. Abipusiai įsisąmoninti, kad tik mylintys ir atsidavę gali dirbti socialinėje sferoje.

Mindaugas Mikaila

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorius 2003 - 2009 m.

Gal kam atrodys keistai ar banaliai, bet aš manau, kad „Sodra“ yra mūsų gyvenimo, jo supratimo, elgsenos ir atsakomybės veidrodys. Kaip šiandieną suprantame savo atsakomybę už artimą ir tolimą ateitį, taip mąstome, taip elgiamės, taip ir turėsime. Ar tai moralas – ne. Tai gyvenimo realybė, todėl nėra lengva ją perprasti ir įsisąmoninti. Visuomenėje suformuota gajai samprata, kad „Sodra“ yra pensininkų organizacija, o aukščiausio lygio politikai dažnai visą socialinio draudimo sistemą mato kaip „Sodrą“.

Tiek laisva Lietuva, tiek socialinis draudimas Lietuvoje, tiek „Sodra“ kaip sistema yra tik jaunystės stadijoje – 25 metai. Manau, labai simboliška, kad pati socialinio draudimo sistema skirta žmogui nuo jo gimimo iki mirties, ir pačios „Sodros“ augimas Lietuvoje labai panašus į jauno žmogaus raidą. Pirmąjį dešimtmetį, 1990-2000 metus, būtų galima pavadinti

„Sodros“ gimimo ir augimo laikotarpiu. Tuo laikotarpiu „Sodra“ susiformavo kaip rimta ir atsakinga valstybinio socialinio draudimo sistema Lietuvoje, buvo sukurtos ir įdiegtos visos valstybinio socialinio draudimo rūšys ir teikiamos garantijos.

Antrasis dešimtmetis, 2000-2010 metai – „Sodros“ kaip sistemos kokybinio vystymosi laikotarpis. Tuo metu be valstybinio socialinio draudimo atsirado pensijų kaupimo sistema privačiuose pensijų fonduose. Šis procesas keletą metų pasižymėjo ne tik nemandagia konkurencija, bet ir atviru negatyvizmu „Sodrai“. Kaip paprastai būna – kas nenužudo, tas užgrūdina ir patobulina. Taip ir atsitiko. Tuo laikotarpiu „Sodra“, padedama Europos Komisijos PHARE programos ekspertų ir finansinės pagalbos, labai stipriai išvystė savo informacines sistemas, ženkliai pagerino klientų aptarnavimo kokybę, sukūrė ir įdiegė naujus kokybės valdymo standartus, savarankišką kadrų parengimo sistemą. Manau, kad 2010 metais „Sodra“ turėjo (o gal ir dabar tebeturi) patį didžiausią ir galingiausią elektroninį archyvą Lietuvoje, kurio paslaugomis naudojasi daugybė valstybinių institucijų. Taigi, antrajame savo jaunystės etape „Sodra“ ne tik aktyviai mokėsi, bet greitai tobulėjo visose srityse.

Trečiasis etapas, nuo 2010 metų – žavaus neturtingų tėvų studento gyvenimas mieste. Niekas lyg ir nemuša, bet niekas ir neglosto, niekas jau nepavydi ir nebara, bet niekas ir riestainio neatkiša. Maždaug – mes visi užimti, tu didelis, kaip pasiklosi, taip

išsimiegosi. Deja, kaip pasakoje, taip ir gyvenime, kai būna jau blogai, visi susirenka pagalbos ne kitur, o pas tą „atstumtąjį“. Tad linkiu visiems geros sveikatos, didelės kantrybės ir stiprybės, o į „Sodrą“ mes ateisime. Ateisime, kaip namo. Duok Dieve, kad būtų „šilti namai“.

Mindaugas Mikaila

„Sodros“ teritorinių skyrių direktoriai: ateitį kuriame šiandien

Teritorinių skyrių vadovai jubiliejaus proga pasidalino mintimis apie nuveiktus darbus, tikslus ir komandas, kurias pavyko suburti.

Danutė Stankuvienė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Marijampolės skyriaus direktorė

Vadovauti Marijampolės rajono skyriui pradėjau nuo 1992 m. vidurio. Viską pradėti reikėjo nuo patalpų įsigijimo. Didžiausi iššūkiai man buvo statybos, rekonstrukcijos, remontai. Per visus darbo metus tuo užsiimti teko net keturis kartus ir tai trukdavo nuo pusės metų iki metų laiko. Visų remontų laikotarpiais skyrius niekur nebuvo iškeltas, todėl sunkiausia buvo kokybiškai aptarnauti klientus, atlikti visas kitas funkcijas ir sėkmingai vykdyti remontus.

Šiandien su visais darbuotojais galiu pasidžiaugti: viskas pavyko.

Jubiliejaus proga noriu pasveikinti visus Lietuvos sodriečius ir palinkėti: būkime „Sodros“ patriotai, supraskime, kad esame labai reikalingi, ir priimkime naujus iššūkius kaip būtinybę nuolat keistis ir tobulėti.

Danutė Stankuvienė

Valerijus Vencius

Valstybinio socialinio draudimo fondo Alytaus skyriaus direktorius

Pirmuosius žingsnius „Sodroje“ žengiau 2010 metais. Tai buvo naujas žingsnis mano gyvenime, kupinas didelių iššūkių.

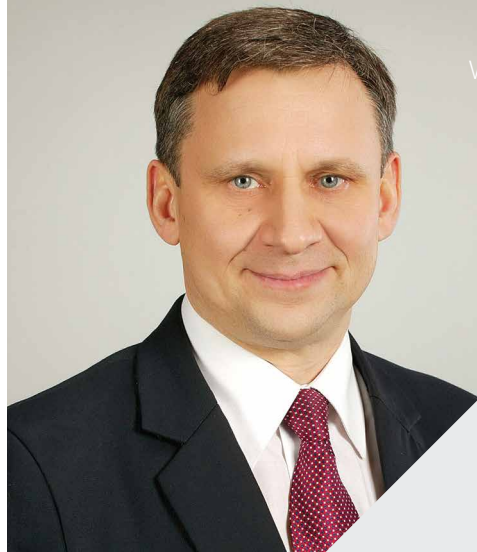
Apskritai viešasis sektorius man buvo nauja, dar nepažinta erdvė, kurią reikėjo perprasti. Tačiau kiekvieną naują iššūkį priimu kaip gyvenimo siūstą dovaną, žvelgiu į tai pozityviai, nes būtent iššūkiai skatina žmogų tobulėti, pažinti save ar atrasti savyje kažką naujo.

Už įgytą patirtį esu dėkingas savo kolektyvui, naujai sutiktiems žmonėms, kurie nuoširdžiai dalinosi sukaupta patirtimi, žiniomis bei pastebėjimais.

Dažnai mąstau, jog esu labai turtingas žmogus: esu ne tik laimingai vedęs, sukūręs nuostabią šeimą, kurią be galo myliu ir branginu, bet turiu ir antrąją šeimą, su kuria praleidžiu didesnę dalį savo kasdienybės – tai Alytaus skyriaus kolektyvas. Drauge sprendžiame problemas, džiaugiamės tiek asmeniniais, tiek kolektyviniais vienas kito pasiekimais.

Kolektyve gausu žmonių, kurie jau ne vienerius metus dirba „Sodroje“, yra ir tokių, kurie nuoširdžiam darbui šioje įstaigoje paskyrė kelias dešimtis metų. Džiaugiuosi, kad Alytaus skyriaus kolegos yra ne tik patyrę specialistai, bet ir draugiški žmonės, suvokiantys, jog tik komandiniu, sąžiningu bei atsakingu darbu galime pasiekti gerų rezultatų.

Šio gražaus „Sodros“ jubiliejaus proga norėčiau palinkėti, kad ir toliau išliktumėme patikima, efektyvia, modernia viešojo sektoriaus institucija, tarnaujančia žmogui, kuriančia saugią visuomenės socialinę aplinką. Ilgų ir prasmingų metų priešakyje!

Valerijus Vencius

Laima Nagienė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Mažeikių skyriaus direktorė

Prisiminus darbo pradžią sunku patikėti, kad dirbome neturėdami jokios materialinės bazės – naudojomės tik popieriumi ir pieštukais. Pirmi kompiuteriai darbuotojus pasiekė po keleto metų. Žinoma, nebuvo kalbos ir apie nuosavas patalpas.

Šiandien situacija palyginti su anais gūdžiais laikais skiriasi tarsi diena ir naktis. Geros darbo sąlygos leidžia produktyviau

bei kokybiškiau aptarnauti klientus. Džiugina augantis gyventojų ir draudėjų sąmoningumas ir pilietiškumas. Daugelis verslininkų įmokas moka sąžiningai. Žmonės ima suprasti, kad darbo užmokestis vokeliuose – nelegalios pajamos, o kiekvieno ateitis priklausys nuo sumokėtų mokesčių. Gyventojų apklausos rodo, kad visuomenė pasitiki „Sodra“ ir socialinio draudimo sistema, o tai – bene didžiausias ir geriausias visų mūsų darbo įrodymas.

Rabindranatas Tagorė sakė, kad darbas yra gyvenimo druska: jis ne tik apsaugo nuo sugedimo, bet ir suteikia skonio. Šio jubiliejaus proga visam didžiuliame kolektyvui noriu p alinkėti, kad tos druskos niekad nepritrūktų, bet ir nebūtų per daug – kantrybės, supratimo ir tolerancijos visais gyvenimo atvejais.

Laima Nagienė

Alfonsas Petrauskas

Alfonsas Petrauskas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriaus direktorius

„Sodros“ Panevėžio skyriui vadovauju dar tik nuo 2015 metų vasario. Noriu pasidžiaugti, kad pradėjus dirbti tokioje svarbioje visiems gyventojams institucijoje mane pasitiko optimistiškai nusiteikęs, draugiškas kolektyvas.

Kadangi „Sodra“ yra neatsiejamai susijusi su visais Lietuvos gyventojais įvairiais jų amžiaus tarpsniais, manau, kad mūsų skyriaus pagrindinis tikslas yra savo veikla prisidėti prie šios organizacijos vizijos ir strateginių tikslų įgyvendinimo, didelį dėmesį skirti teigiamam sistemos įvaidžio kūrimui, kokybiškam klientų aptarnavimui, jų švietimui, elektroninių paslaugų plėtojimui bei Panevėžio skyriaus dirbančiųjų saugiai darbo aplinkai sukurti.

Valdemaras Anužis

Valdemaras Anužis

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Klaipėdos skyriaus direktorius

„Sodros“ kolektyvas (tiek Fondo valdyboje, tiek Klaipėdoje) mane priėmė labai draugiškai, nereikėjo adaptacijos. Fondo valdybos vadovybė visuomet išklausydavo teiginius, pasiūlymus, kuriais buvo siekiama optimizuoti įstaigos veiklą ir, jei pavykdavo apginti savo poziciją, idėjos buvo įgyvendintos.

Pirmas darbas pradėjus eiti pareigas – veiklos sąnaudų analizė. Kartu su teritorinio skyriaus komanda įvertinome esamą padėtį, parengėme pertvarkos projektą ir, gavus Fondo valdybos pritarimą, jį įgyvendinome. Per pirmuosius dvejus metus ūkio išlaidas pavyko ženkliai sumažinti. Kitas darbas – perplanuotos ir įrengtos Klaipėdos skyriaus darbuotojų darbo vietos. Tai pagerino darbuotojų darbo sąlygas.

Pagrindinis mano tikslas šiandien? Jis šiandien ir vakar buvo tas pats: sukurti ir palaikyti gerą, drabiingą, draugišką, lojalią aplinką kolektyve, sudaryti visas sąlygas komandiniam darbui. Jei darbuotojas gerai jausis kolektyve, savo darbo vietoje, tai ir klientas bus aptarnautas gerai.

Iškylus konfliktinei situacijai, visuomet siūlau pažvelgti į ją kitomis akimis. Paklausus darbuotojo: „Ar išspręstumėte kliento problemą kitaip, jei klientas būtų draugas ar mama?“, atsakymas būna: „Žinoma“. Svarbu, kad kiekvienas suvoktų, kad mūsų darbdavys yra mūsų klientas. Tuomet ir problemų bus mažiau.

Socialinio draudimo sistemos komandai noriu palinkėti veržlumo, optimizmo, šiuolaikinės bendravimo kultūros, kuri jaučiama mūsų sistemoje. Esu tikras, kad socialinio draudimo sistema adekvačiai reaguoja į nuolat besikeičiančią aplinką ir yra vienu žingsniu priekyje.

Jurgita Bumbulienė

Jurgita Bumbulienė

Valstybinio socialinio draudimo fondo Kauno skyriaus direktorė

„Sodros“ Kauno skyriui, kuriame dirbu nuo 1991 metų ir kuriame, galima sakyti, užaugau, pradėjau vadovauti 2012 metais. Šie metai įsimintini ir reikšmingi ne tik man asmeniškai, bet ir visai socialinio draudimo sistemai: įvyko teritorinių skyrių reorganizacija. Kauno skyriaus aptarnaujama teritorija nusidriekė į Jonavą, Kaišiadoris ir Kėdainius. Jungėsi skyriai, reikėjo keisti darbo organizavimo tvarką, perskirstyti funkcijas, o taip pat spręsti įsisenėjusias Jonavos ir Kaišiadorių skyrių patalpų problemas.

Šiandien „Sodros“ Kauno skyrius – moderni ir solidi įstaiga, kurioje dirba 509 profesionalūs darbuotojai. Esame susitelkusi

ir stipri komanda tiek įprastuose kasdiniuose darbuose, tiek tuomet, kai reikia atlikti skubias ir neeilinės svarbos užduotis.

Visiems „Sodros“ darbuotojams noriu palinkėti, kad Jūsų dabartį ir ateitį lydėtų profesinė sėkmė ir žmogiška laimė, o naujus gyvenimo iššūkius priimtumėte kaip paskatą tobulėti, siekti naujų tikslų ir įgyvendinti savo svajones.

Vidmantas Misiūnas

Vidmantas Misiūnas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Utenos skyriaus direktorius

Į „Sodrą“ dirbti atėjau 1991 m. gruodžio mėnesį. Utenos skyriaus jau buvo įkurtas prieš metus. Vadovu pradėjau dirbti tik nuo 1997 m. rugsėjo.

Per visus tuos prabėgusius metus mačiau, kaip „Sodra“ augo visomis prasmėmis – nuo „naujagimiškos“ įstaigos, kur visi darbai buvo atliekami medinių skaitliukų, kalkuliatorių, storų registravimų knygų, asmeninių pensijų gavėjų sąskaitų pagalba, kur visi įrašai buvo rašomi tik rankomis rašikliais – iki modernios kompiuterizuotos įstaigos, kuri šiandien valdo tūkstančius kartų daugiau informacijos, kurioje sprendimai priimami ir apdorojami sunkiai įsivaizduojamais kiekiais ir terminalais, kuri pirmoji Respublikoje įvaldė ir plačiai išvystė elektroninio kvalifikuoto parašo naudojimą.

Norėčiau atkreipti dėmesį į vieną didžiausių „Sodros“ vertybių: išpuoselėtą požiūrį į „Sodros“ klientą. Esu tikras, kad Utenos regione (o, tikiuosi, ir visoje Respublikoje) nėra kitos įstaigos, kuri taip mylėtų ir gerbtų savo klientus, teiktų tokios kokybės paslaugas.

Šio ketvirčio amžiaus „Sodros“ jubiliejaus proga sveikinu visus sodriečius su profesine švente. Nuoširdžiai dėkoju Fondo valdybos vadovybei, ypatingai mūsų kelrodei žvaigždei – direktoriui Mindaugui Sinkevičiui už puikų visų jėgų subūrimą bendram darbui, bendrų tikslų siekimui. Dėkoju visiems Fondo valdybos vadovams ir specialistams už metodinę pagalbą sprendžiant ne visada lengvus uždavinius. Ypatingai šiltus žodžius norėčiau išsakyti plačiai teritorijoje pasiskleidusiems „Sodros“ Utenos skyriaus dirbantiems už nepailstamą kasdieninį socialinio draudimo funkcijų vykdymą, dėmesį atėjusiam į „Sodrą“ žmogui.

Ačiū.

Linkiu visiems ugnelės akyse, entuziazmo, ryžto pradėti naujus darbus, priimti naujus iššūkius bei ištvermės, kantrybės juos užbaigti.

Inga Šaulienė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Šilalės skyriaus direktorė

„Sodros“ Šilalės skyriuje vyriausiąja specialiste teisininke pradėjau dirbti 2007 metais. Buvau jauna ir dar nenusprendusi, ar ilgam liksiu dirbti gimtajame miestelyje. Daugelis kolegų buvo gerokai vyresni, tačiau priėmė draugiškai ir maloniai, tad netrukau įsilieti į kolektyvą. Iš pradžių labiausiai neramino suvokimas, kiek daug apie įstaigos veiklą dar nežinojau. Bėgant laikui ir augant patirčiai suvokiau, kad tai puikus darbas, nes jį dirbdama galiu padėti žmonėms.

Inga Šaulienė

Šiandien vadovauju „Sodros“ šilalės skyriui. Kaip vadovė, suvokdama, kad mūsų paslaugų kokybė labiausiai priklauso nuo čia dirbančių žmonių, stengiuosi daug dėmesio skirti darbuotojų kompetencijų stiprinimui ir tarpusavio santykių gerinimui.

Pastebiu, kad mūsų klientų požiūris į „Sodrą“ keičiasi. Galbūt ne taip sparčiai, kaip norėtusi, bet teigiama linkme. Pasitaiko atvejų, kai susitinki su klientu, o jis sako „pas Jus visuomet malonu apsilankyti. Turėtumėte būti pavyzdžiu ir kitoms valdžios institucijoms.“ Nuoširdi padėka – pats geriausias mūsų darbo įvertinimas.

„Sodros“ 25-ojo jubiliejaus proga norėčiau pasakyti, kad ne taip svarbu, ką gauni, kai pasieki išsikeltus tikslus. Daug svarbiau, kuo tampi jų siekdamas. Linkiu visiems kolegoms išlikti nuostabiais žmonėmis ir tapti savo srities profesionalais siekiant mūsų bendrų tikslų.

Leonas Strazdauskas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Šiaulių skyriaus direktorius

„Rūpinimasis kitais žmonėmis taip, kad jų problemos taptų jų problemomis, visada reiškia žmogaus dvasinio vystymosi pradžią“, – socialinės etikos profesorius, Feliksas Adleris

Jau 25 metai gyvuoja „Sodra“ – šiandien patikima, efektyvi ir moderni viešojo sektoriaus institucija, tarnaujanti žmogui.

Nueitas ilgas tobulėjimo kelias. Didelio kolektyvo darbuotojai puoselėja pasitikėjimo, demokratiškumo, pasirengimo pokyčiams, atvirumo vertybes. Ieškoma ir randama žmonių, gebančių dirbti klientų aptarnavimo srityje, galinčių realiai padėti žmonėms sprendžiant jų problemas. Tai žmonės, kurie visada suras sprendimą, kad klientas liktų patenkintas. Šiandien jau neužtenka klientui atsakyti į rūpimą klausimą, šiandienos iššūkis – tobulą klientų aptarnavimą paversti įpročiu!

O, jei klientai žinotų, kaip aptarnavimo specialistams kitoje langelio pusėje malonu sulaukti padėkos už gerą darbą!

Nuobodulys „Sodros“ specialistams negresia. Atsižvelgdama į klientų poreikius, institucija nuolat plečia savo paslaugų tinklą. Nuo 2012 m. Šiaulių skyriaus Radviliškio skyriaus patalpose veikia „Sodros“ informacijos centras. Dabar klientai asmeninę informaciją apie save gali sužinoti „Sodros“ informacijos centro telefonu 1883 arba (+370) 5 250 08 83, nurodę Kliento identifikavimo kodą (KID), ar pateikti klausimą adresu info@sodra.lt. Kol kas individuali informacija teikiama tik fiziniams asmenims. Ateityje tokią informaciją planuojama teikti ir juridiniams asmenims. Per mėsą telefonu

suteikiama per 65 tūkst. konsultacijų bei atsakoma į daugiau nei 1000 klientų paklausimų. SIC šiuo metu dirba 32 konsultantai. Draudėjai ir apdraustieji skatinami teikti prašymus ar gauti rūpimą informaciją per Elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (EGAS) bei per Elektroninę draudėjų aptarnavimo sistemą (EDAS).

„Sodra“ koja kojon žengia su technologijų pažanga – aktyviai skatina elektroninio parašo naudojimą ir daugelį paslaugų perkelia į elektroninę erdvę.

Šį pavasarį žada startuoti ADIS (Apdraustųjų, išmokų gavėjų ir draudėjų informavimo ir konsultavimo interaktyvių elektroninių paslaugų sistemos) bandomoji eksploatacija. Sėkmingai sukūrus ADIS sistemą kiekvieną klientą telefonu bus galima atpažinti pagal balsą. ADIS suasmenins informaciją, leis „Sodros“ klientams gauti reikiamą informaciją apie tik jiems aktualias paslaugas ar teisės aktų pasikeitimus.

Artėjančio „Sodros“ 25-ečio proga socialiniams darbuotojams linkiu erdvės tobulėjimui, nenuimti, ieškoti, siekti ir sėkmingai artėti link strateginio tikslo – būti institucija, šviečiančia visuomenę, turinčia efektyvius procesus ir įsitraukusius darbuotojus bei kokybiškai aptarnaujančia klientus.

Leonas Strazdauskas

Voldemaras Vitkus

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Vilniaus skyriaus direktorius

Socialinio draudimo sistema yra glaudžiai susijusi su šalies ekonomika. Visų vadovų noras – kad kuo daugiau šalies gyventojų turėtų gerai apmokamą darbą, gautų pastovias pajamas. Džiugu girdėti iš įmonių vadovų ir kitų draudėjų, kad pirmiausia yra sumokamos socialinio draudimo įmokos.

Pastebimai išaugo pasitikėjimas „Sodra“ ir jos darbuotojais. Vis daugiau gyventojų vertina, kad mes vieni pirmųjų ateiname į pagalbą tėvams, garantuodami tėvų pajamų stabilumą neštumo ir gimdymo atostogų bei vaiko priežiūros

metu. Skirdami ligos pašalpą, ateiname į pagalbą sergančiam žmogui, užtikriname stabilią senatvės pensiją.

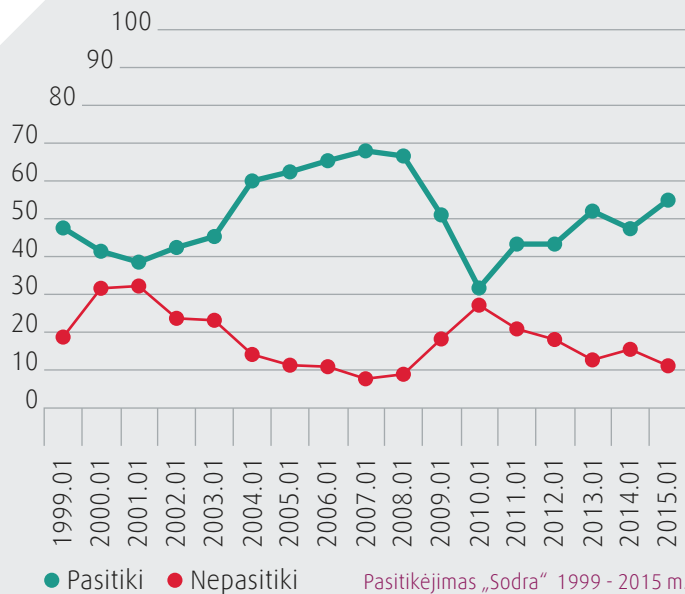
Tačiau šiandien klientui nepakanka tik paskirti ir mokėti pensijas, būtina skirti žmogišką dėmesį – garbingo amžiaus žmogui, jaunam tėvui, susirgusiajam. Pajutęs šilumą, dėmesį klientas supranta, kad jį aptarnauja universali, orientuota į klientą viešojo aptarnavimo įstaiga. Didžiausias atlyginimas už darbą – gyventojų padėka.

Mieli kolegos, profesinės dienos proga linkiu nepamiršti gyvenimo labirintuose, puoselėti viską, kas brangu, o svarbiausia – sveikatos ir sėkmės.

Voldemaras Vitkus

Visuomenės pasitikėjimas „Sodra“

Kaip keitėsi visuomenės pasitikėjimas „Sodra“

Vladas Gaidys,

visuomenės nuomonės tyrimų centro „Vilmorus“ direktorius

„Sodra“ buvo įkurta 1990 m. Pagrindinės jos funkcijos – pensijų, išmokų dėl ligos, nedarbo ir pan. mokėjimas. Tai didžiulė struktūra, disponuojanti dideliais finansiniais ištekliais. Su ja susiduria dauguma gyventojų ir visi darbdaviai. Ši sistema gali funkcionuoti geriau ar blogiau, pirmiausia tai priklauso nuo to, kiek finansinių išteklių surenkama iš šalies ekonomikos.

Pasitikėjimą „Sodra“ dienraščio „Lietuvos rytas“ užsakymu visuomenės nuomonės tyrimų centras „Vilmorus“ pradėjo matuoti 1998 m. kovo mėnesį. Tuo metu pasitikinčių buvo 48 proc., o nepasitikinčių 26 proc. (daugiau buvo pasitikinčių Prezidentu, bažnyčia, žiniasklaida, švietimu).

Pasitikėjimas „Sodra“ ženkliai sumažėjo 1999 m. pabaigoje, ekonominės krizės metu. Sunkūs buvo ir 2000-2001 m., to laikotarpio žiniasklaidoje dažnai buvo rašoma apie galimą Sodros bankrotą, negebėjimą laiku mokėti pensijas.

Nepasitikinčių „Sodra“ dalis vienu metu viršijo pasitikinčių dalį. Vėliau, augant šalies ekonomikai, pasitikėjimas nuosekliai didėjo (augo ir šalies ekonomika) ir 2008 m.

vasarą pasiekė net 72 proc. (pensininkų vertinimai dar geresni – 80 proc.). „Sodra“ pagal palankius vertinimus aplenkė visas institucijas, net bažnyčią.

2008 m. antroje pusėje prasidėjo pasaulinė ekonominė krizė. Netrukus tai pasijuto ir Lietuvoje, apie krizę garsiai paskelbė po Seimo rinkimų suformuota Vyriausybė 2008 m. gruodį. Pasitikėjimas „Sodra“ sparčiai krito, ir 2010 m. pasiekė savo minimumą (2010 m. balandį 30 proc. pasitikėjo ir 31 proc. nepasitikėjo). Po to, kylant ekonomikai, pasitikėjimas sugrįžo (2015 m. sausį 55 proc. pasitiki ir 11 proc. nepasitiki).

Daugiausia pasitikinčių „Sodra“ yra tarp pensininkų – 72 proc. Atrodytų, kad esant mažoms pensijoms, kas yra būdinga visam pokomunistiniam pasauliui, pensininkai turėtų būti nepatenkinti šia socialinės apsaugos sistema. Tačiau taip nėra. Matyt, kad pensininkai yra patenkinti, kad pensijas gauna laiku, jie jau nebeturi tiek išlaidų (palyginti su vaikus auginančiomis šeimomis), jie jau adaptavosi prie „pensinės ekonomikos“.

Beje, didžiausią nerimą dėl ekonominio gerbūvio jaučia priešpensinio amžiaus žmonės, jie su nerimu laukia ateities, be to, jie bijo prarasti darbą, nes tokiam amžiuje žmonės nėra paklausūs darbo rinkoje.

O daugiausia neturinčių nuomonės apie Sodrą yra tarp jaunimo (18-29 m.) – 45 proc. (palyginimui pagyvenę – tik 22 proc.). Jie dar labai mažai turi patirties bendraudami su šia institucija.

„Sodra“ ir socialinio draudimo aktualijos žurnalistų akimis

Visuomenės požiūris į socialinio draudimo sistemą, įvairias išmokas ir įmokas priklauso nuo to, kaip šios temos nušviečiamos žiniasklaidoje. Pačių žurnalistų nuostatos geriausiai atspindi jų užduodami klausimai ir publikacijų antraštės. Taigi, pateikiame kai kuriuos įdomesnius iškalbingus klausimus (kalba taisyta minimaliai) ir antraštes.

Skola pasivijo JAV

Mums parašė skaitytojas Mindaugas, kuris 2010 metais išvyko į JAV, bet išvykimo nedeklaravo. Jis pastebėjo, kad iš jo sąskaitos kas mėnesį yra nuskaičiuojama PSD įmoka + 2 litai mokestis. Kaip Sodra nuskaičiuoja pinigus iš žmogaus sąskaitos, jei jis pats nepasirašė jokios debeto sutarties? Ar tai yra įprasta praktika? Ar nuo visų gyventojų, kurie nemoka PSD patys, sąskaitų ši suma yra nurašoma automatiškai? Ar žmogus yra informuojamas apie tokios sutarties tarp Sodros ir atitinkamo banko sudarymą (jei tokia yra)?

Iš anksto myriop...

Į „Sodros“ vadovo postą atėjote prieš dvejus metus. Tuos metus „Sodra“ baigė su beveik 3 mlrd. litų biudžeto skylė. Kitų metų prognozės taip pat nedžiugino, o įvairiausiais epitetais apipintą instituciją kai kurie ekspertai jau iš anksto siuntė myriop. Kaip atrodo šandieninė situacija: ar ją pieštumėte šviesesnėmis ar dar niūresnėmis spalvomis?

0 kitą dieną

Prašau pakomentuoti sutrikimus, apie kurias gavome tokią informaciją: „mėnesio 9 - oji diena laukiama visų neįgalumo ir netekto darbingumo pensijas gaunančių asmenų. Jei 9- a diena - savaitgalis, tuomet išmoka mokama sekančią darbo dieną. Šiandiena 10 - ają mėnesio dieną, nesulaukę pensijų, daugelis asmenų skambino į „Sodra“. Prisiskambinti - išties sunkus uždavinys, tačiau prisiskambinus - nieko raminančio... „Sodros“ atstovai informavo, jog: „turime techninių sutrikimų“. Į klausimą, kada bus išmokėtos pensijos atsakyti negalėjo...”

Linksmas centas

Gavome skaitytojo laišką, gal galėtumėte pakomentuoti, ką „Sodra“ siunčia SMS žinutėmis: „Sodra linksmina siusdama štai tokius el. laiškus: "Informuojame, jog Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui esate skolingi 0,00 Lt valstybinio socialinio draudimo įmokų, 0,01 Lt delspinigių, 0,00 Lt baudų. Iš viso 0,01 Lt. Primename, jog teisė priverstinai išieškoti valstybinio socialinio draudimo įmokas, delspinigius ir baudas atsiranda, kai valstybinio socialinio draudimo įmokos, delspinigiai ir baudos turėjo būti sumokėtos, o priverstinai išieškoti pradama praėjus 5 dienoms nuo šios teisės atsiradimo.“

Taupydami netausoja

Šiandien gavome pasipiktinusio skaitytojo laišką apie sergančius žmones, kurie yra neatsakingi ir eina į darbą sirgdami, taip jie užkrečia ir kolegas. <...> Kaip manote, gal sergantieji netausoja savo ir aplinkinių sveikatos taupydami pinigus, nes gauna pernelyg mažą pašalpą už tą laiką, kol serga?

Tėvo vaidmuo

Mėginu išsiaiškinti, kaip keičiasi tėvo vaidmuo Lietuvos visuomenėje. Jūs prašyčiau tikslios statistikos, kuri pagrįstų ir atspindėtų paskutinių kelerių metų situaciją Lietuvoje? Kaip ji keitėsi per pastarąjį dešimtmetį? Kaip kito pašalpų gavėjų vyrų procentas per dešimtmetį iki šiandien? Kiek vyrų ir moterų ėmė tėvystės, o kiek – motinystės pašalpas?

Teisingumo paieškos

Kodėl dirbant keliose darbovietėse reikia mokėti PSD dukart, triskart ir t.t., o nutikus bėdai, socialinė išmoka būtų suteikiama tik viena? Dirbantiems pagal darbo sutartį PSD skaičiuojamas nuo gaunamų pajamų, o savarankiškai – yra fiksuotas. Ar tokia sistema teisinga, kodėl?

Situacija šiandien

Kokia situacija Sodrai šiandien? Kodėl vyriausybė Sodrai ketina skolinti iki 715 mln. litų? Ar šiemet planuojama didinti senatvės pensijų?

Siųsti ar nesiųsti

Ar galėtumėte pakomentuoti: „šiuo metu esu motinystės atostogose, ir kai teko rašyti joms prašymą darbe, mane įkalbėjo rašyti 3 metams. Dabar mano dukrytei 1 metukai ir aš laukiuosi dar vieno vaikelio. Mano ginekologė klausė, ar reiks mane siųsti į „dekretines“, bet esmė ta, kad mano įmonė, kur dirbau, bankrutavo, tai likau nežinioje, kaip viskas bus su šiuo vaiku“.

Skambios straipsnių antraštės

- Prasideda dar viena raganų medžioklė – valdininkai lips į senjorų lovas
- Pareigūnai įstumti į „Sodros“ glėbį: ar jame bus saugu?
- Gyventojai rado skylę „Sodroje“, kaip papildyti pinigine
- Iš kokios balos tas dosnumas?
- Kas gydo – medikai ar „Sodra“?
- Pensijai reikalingų pažymų medžioklė - (ne)privaloma
- „Sodra“ užgriuvo besikreipiančiųjų lavina
- Pasididinę pašalpas apvogė visus
- „Sodroje“ - akmenų amžius?
- Peršalimo matematika – kiek kainuoja sirgti?
- Po „Sodros“ giljotina guls tanytos
- Kas apgins prievartaujamą „Sodrą“?
- „Sodra“ be išimčių – „Sodra“ su rezervu
- Cinizmo viršūnė: mirti iki gegužės neapsimokėjo
- Dėl techninės klaidos „Sodra“ terorizavo jauną mamą
- „Sodra“ nori apsišluoti - naikinti nereikalingą įstaigą

- Atlyginimas mažųjų bendrijų nariams brukamas per prievartą
- Pensijos kompensaciją teks palikti notarui
- Grįžkit į „Sodros“ glėbį, vaikai paklydėliai!
- Klaipėdoje susirėmė Kalėdų senelis ir „Sodra“
- Nerimo signalas pensininkams: Vilnius rado iš ko skolinotis
- Prieš „Sodros“ patikrinimą pagijo kas antras ligonis
- Pasaka apie tetulę „Sodrą“
- Sirgti nebebus „prabanga“?
- „Sodros“ naudą „Lintel“ konsultantai gaudo
- „Sodra“ skęsta

Ką klientai mano apie „Sodrą“

Gyventojai noriai dalinasi savo nuomone apie „Sodrą“. Surinkome „Sodros“ klientų komentarus, pasiūlymus ir palinkėjimus įstaigai.

- Daugiau dėmesio skirkite klientams ir jų informavimui, o ne tik taisyklių laikymusi.
- Norėtysi, kad ši institucija, kaip ir kitos, prisiimtų atsakomybę už konsultantų darbą, ne tik reikalautų susimokėti dėl klaidų atsiradusias skolas ir delspinigių.
- Darbuotojai malonūs, kol viską suprantai. Jei kažko nesupratai, jie praranda kantrybę. Tobulybei ribų nėra.
- Siūlyčiau prailginti „Sodros“ informacinio centro darbo laiką, kad ir vieną dieną. Tai ypač būtų patogu žmonėms, dirbantiems valstybiniuose sektoriuose, ar tiems, kurių darbo laikas – iki 17 val.
- Į „Sodrą“ kreipiuosi tuomet, kai turiu konkretų klausimą ir atsakymas į jį man nėra aiškus paskaičius teisės aktus. Deja, uždavus tą patį konkretų klausimą „Sodrai“, atsakymas dažnai būna tiesiog nukopijuotas teisės aktas vengiant pateikti tiesų atsakymą. Reikia kelių susirašinėjimų, kol konsultantas galų gale nedviprasmiškai atsako, kaip turėčiau elgtis konkrečioje situacijoje.
- Pastebėjau, kad, man laiku neužpildžius „Sodros“ deklaracijos, skambinanti darbuotoja būna nemaloni. Mano manymu, optimalu būtų nešvaistyti darbuotojų laiko skambinėjant kiekvienam draudėjui ir tiesiog

pirmiausiai automatiškai išsiuntinėti priminimus vėluojantiems su mėnesio deklaracijomis.

- Manau, kad tokia įstaiga kaip atskiras vienetas neturėtų egzistuoti. Tai galėtų būti viena įstaiga, kuri apjungtų „Sodrą“ ir VMI. Tokiu atveju sumažėtų (tikėkimės) valdininkų, o ir likę galbūt būtų aukštesnės kvalifikacijos.
- „Sodros“ skyrių pietų pertraukos laikas galėtų nesutapti su kitų darbuotojų pietų pertraukos laiku.
- Tai, kad mokami pokalbiai 1883, – neteisinga, nes tai mūsų visų labai ir gerovei bandome spręsti iškylusius klausimus.
- Atsakymus į DUK reikėtų pateikti „žmonių kalba“, o ne dar kartą perrašant įstatymo nuostatas. Reikėtų nustoti cituoti teisės aktus, kur papuola.
- Kai kurie „Sodros“ darbuotojai yra itin mandagūs ir paslaugūs, tačiau dalis darbuotojų yra gruboki ir nepakankamai išmanydami teisės aktus be tikslo reikalauja papildomų dokumentų bei ne visada pagarbiai kalbasi su klientais. Dauguma kitų institucijų kreipia didelį dėmesį į pagarbą klientui, rekomendučiau į tai atkreipti dėmesį Jūsų institucijoje.
- Derėtų atkreipti dėmesį į darbuotojų kvalifikaciją. Elementariais klausimais nėra suteikiama informacija – tiesiog pacituojamas įstatymas, nepaaiškinant žmogiškai, kaip derėtų elgtis. Trumpuoju numeriu teikiama informacija taip pat yra tik formali.
- Man viskas tinka. Ačiū. Sistema gera, aiški, tačiau su ja nepasitarsi. Gyvas žodis retais atvejais, bet reikalingas.
- Puiku, kad tobulėjate, nes esu apskaitos darbuotoja, tai su „Sodros“ (aišku, ji anksčiau vadinosi kitaip) esu veikla susidūrusi nuo 1988 metų. Net negalvoju, kad kažkada bus taip patogu dirbti.
- „Sodros“ darbuotojai paslaugūs, kompetentingi, primena, jei kažką pamirštame padaryt. Ačiū jiems. Tačiau svetainės struktūra net specialistui, nuolat dirbančiam su „Sodra“, labai nepatogi.

VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO VALDYBA
PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS